

5.8.2010

Valtiovarainministeriö
PL 28
00023 VALTIONEUVOSTO

sähköpostitse valtiovarainministerio@vm.fi

VY-TYÖASEMARATKAISU – ESITUTKIMUSHANKKEEN LAUSUNTO

Valtiovarainministeriö on pyytänyt 8.6.2010 päivätyllä lausuntopyynnöllä dnro VM 114:04/2006 lausuntoja VY-työasemaratkaisun esitutkimushankkeesta. Lausunnot on pyydetty toimittamaan 24.8.2010 mennessä.

Hansel Oy kiittää valtionvarainministeriön antamasta mahdollisuudesta osallistua esitutkimushankkeeseen ja antaa lausunnon esitutkimushankkeen tuloksena tehtyyn raporttiin.

Valtion yhteishankintayksikkönä Hansel Oy:n tehtävänä on saada aikaan säästöjä valtion hankintatoimessa. Tehtävänsä mukaisesti Hansel Oy tarkastelee esiselvitysraporttia valtion hankintatoimen näkökulmasta ja esittää huomioitaan VY-työasemaratkaisun toteutusesityksestä pääsääntöisesti valtion hankintastrategian (8.10. 2009) linjauksiin peilaten.

Hansel Oy pyytää valtiovarainministeriötä huomioimaan seuraavat seikat VY-työasemaratkaisun suunnitelmia tarkennettaessa.

VY-työasemaratkaisun hankintojen toteuttaminen

Valtion 8.10.2009 julkaistun hankintastrategian mukaan valtion hankintatoimen peruslinjana on, että tavanomaisia tavaroita ja palveluita sekä laajasti käytettäviä tavanomaisia tietoteknisiä laitteistoja ja niiden ohjelmistoja sekä hallinnon yhteisiä tietojärjestelmiä kilpailutetaan keskitetysti. Virastot ja laitokset toteuttavat niitä koskevat hankinnat hyödyntämällä yhteishankintayksikkö Hansel Oy:n sopimuksia. Hankintastrategiassa todetaan myös, että Valtion IT-palvelukeskuksen tehtävänä on valtion yhteisten IT-palvelujen järjestäminen sekä näitä alueita koskevien yhteishankintojen toteuttaminen yhteistyössä Hansel Oy:n kanssa. Strategiassa kehoitetaan vahvistamaan selkeää työnjakoa valtion hankintatoimen keskeisille hankintoja tekeville ja keskitettyjä palveluja tuottaville yksiköille kuten Hansel Oy, Senaatti-kiinteistöt, Valtiokonttori, Valtion IT-palvelukeskus sekä muut palvelukeskukset ja yhteiset toimijat.

Hankintatoimen näkökulmasta esiselvitysraportissa esitetty suunnitelma VY -työasemaratkaisun toteutuksesta on oikein toteutettuna valtion hankintastrategian mukainen ja edistää strategian toteutumista. Strategian toimenpideohjelman mukaisesti VY -työasemaratkaisu parhaimmillaan selkeyttää ja vahvistaa hankintatoimen johtamismallia (strategian kohta 5.1) kattamissaan tuote- ja palvelukategorioissa. Oikein toteutettuna se myös lisää hankintojen suun-

nitelmallisuutta ja kehittää niiden hallintaa (strategian kohta 5.2). Hankinta-strategian toimenpiteet tietotekniikan hyödyntämisestä ja sähköisen asiointin kehittämisestä valtion hankintatoimessa (strategian kohta 5.4) sekä kestävien valintojen edistämisestä (strategian kohta 5.5) on huomioitu VY-työasemaratkaisun esiselvitysraportissa.

Valtion hankintastrategian kohta 5.3 edellyttää yhteishankintojen ja keskitettyjen hankintojen kehittämistä päällekkäisen työn välttämiseksi ja hankintatoimen tehokkuuden lisäämiseksi. Lisäksi strategian kohdassa 5.1 mainitaan erikseen tarve vahvistaa selkeää työnjakoa valtion hankintoja tekevien ja keskitettyjä palveluita tuottavien yksikköjen, kuten Hansel Oy ja Valtion IT – palvelukeskus (VIP) kesken. Strategian mukaisesti Hansel Oy ja VIP tekevätkin tiiviisti yhteistyötä valtion IT-hankkeiden toteuttamisessa: Hansel Oy pyrkii hankintatoimen osaamisellaan ja puitejärjestelyratkaisullaan tukemaan VIPiä sen tehtävän toteuttamisessa. VIP-Hansel yhteistyöllä lisätään valtion hankintatoimen tehokkuutta sekä parannetaan hankinnan kohteena olevien ratkaisujen laatua ja kokonaistaloudellisuutta.

Jotta VIP-Hansel yhteistyö ja sen tulokset kehittyisivät jatkossakin suotuisasti, Hansel esittää, että VY-työasemaratkaisua toteutettaessa käytettäisiin, aina kun mahdollista, Hanselin valtiolle kilpailuttamia puitejärjestelyitä ja että VIP hyödyntäisi Hanselin osaamista ja resursseja VY -työasemaratkaisun tuotteiden ja palveluiden kilpailutuksissa. Näin vältetään päällekkäistä työtä ja hyödynnetään valtionhallinnon jo olemassa olevaa osaamista julkisista hankinnoista.

Hankittavan palvelukokonaisuuden laajuus ja vaikutus toimittajamarkkinoihin

Hansel Oy pitää määriteltyä palvelukokonaisuutta laajana ja haastavana kilpailun aikaansaamisen näkökulmasta. VY-työasemaratkaisun toteutuksesta käytävää kilpailua sekä ratkaisun toteutuksen vaikutuksia toimittajamarkkinoihin on syytä selvittää tarkemmin seuraavan suunnitteluvaiheen yhteydessä. Onko esim. ratkaisumallilla, jossa VIP ostaisi yhdeltä toimittajalta koko palvelukokonaisuuden jo olemassa oleva ja toimiva markkina vai ollaanko sitä VY-työasemaratkaisun myötä luomassa?

Jotta VY-työasemaratkaisu mahdollistaisi asetettujen tavoitteiden mukaisesti nopeiden ja joustavien muutosten teon kustannustehokkaasti, Hansel Oy ehdottaa, että VY-työasemaratkaisu ositettaisiin pienempiin markkinoilta hankittaviin kokonaisuuksiin, ratkaisumoduleihin. Tällöin Vipin tehtävänä olisi joko toimia itse palveluintegraattorina tai vaihtoehtoisesti kilpailuttaa markkinoilta yksi tai useampia integraattoreita, jotka puolestaan kokoavat ja tarjoavat valtionhallinnolle sopivia palvelukokonaisuuksia asiakassegmenttien tarpeet ja valtiokonsernin etu huomioiden. Kummassakin toimintamallissa integraattorina toimiva taho käyttäisi Hanselin kilpailuttamia puitejärjestelyitä hankkiessaan ratkaisumoduleita markkinoilta. Vrt. Hanselin matkustusratkaisu, jossa matkatoimistot toimivat integraattoreina ja käyttävät valtionhallinnon asiakkaiden puolesta Hanselin kilpailuttamia puitejärjestelyitä (kuten Reittilennot, Kotimaan ja Ulkomaan Majoitus- ja Kokouspalvelut, Laivamatkustuspalvelut, Junaliikenne ja Lyhytaikainen auton vuokraus) muodostaessaan kulloisenkin asiakastarpeen mukaisia matkustuksen palvelukokonaisuuksia.

Modulaarinen ratkaisumalli helpottaisi palvelukokonaisuuksien rakentamista ja kehittämistä asiakassegmenttien tarpeiden muuttuessa. Myös kustannusten sekä toimittajahintojen läpinäkyvyys ja vertailtavuus parantuisivat, mikä

edistäisi edullisempaa hinnoittelua hankintavaiheessa sekä hinta- ja toimittajariskien parempaa hallintaa sopimuskaudella. Aiemmin mainittu markkinoiden toimivuuteen liittyvä riski niin ikään pienenisi, jos ratkaisu kilpailutettaisiin pienempinä osakokonaisuuksina ja jaettaisiin näin useammalle toimittajalle. Pienillä ja keskisuurilla yrityksillä olisi myös parempi mahdollisuus osallistua osakokonaisuuksiin jaetun ratkaisun kilpailutukseen ja toteutukseen.

PTAP-projektin määrittely- ja hankintavaiheiden aikataulu

Huomioiden julkisten hankintojen kilpailutusprosessin vaativuus ja pitkäkestoisuus Hansel Oy pitää esiselvityksessä esitetyn vaiheen 1 (PTAP) aikataulua erityisen haasteellisena.

Esiselvitys jättää avoimeksi monia sellaisia kysymyksiä, jotka Hansel Oy:n näkemyksen mukaan on, valittavasta hankintamenettelystä riippumatta, selvitettävä ennen hankintaprosessiin siirtymistä. Vielä tarkennettavia asioita ovat mm. markkinoilta hankittavien palveluiden tarkempi kuvaus ja hinnoittelumallit sekä yksityiskohtaisemmat palvelutasovaatimukset. Näiden määrittämisen jättäminen hankintavaiheeseen pitkittää merkittävästi hankintavaihetta, johtaa käyttäjien kannalta heikompilaatuksiin tai jopa soveltumattomiin palveluihin sekä hidastaa esitettyjen kustannushyötyjen toteutumista.

Myös VIPin, markkinatoimijoiden ja VIPin asiakkaiden välisen vastuunjaon tarkempi määrittelemineen on hankintavaiheen onnistumisen kannalta välttämätöntä. Hankintavaiheessa vastuunjakoon liittyvät avoimet kysymykset nostavat markkinatoimijoiden tarjoamien palvelujen hintoja tai aiheuttavat sopimuskaudella haasteita toimittajan tarjoukseen sisällyttämättömien palveluiden hinnoittelussa. Puutteellisuudet palvelu- ja vastuukuvauksissa sekä hinnoittelumalleissa saattavat sopimuskaudella aiheuttaa ennakoimattomia kustannuksia, jotka voivat vaarantaa valtion tavoiteltujen kustannussäästöjen toteutumista.

PTAP –vaiheen aikatauluriskiä voidaan Hansel Oy:n näkemyksen mukaan pienentää hyödyntämällä 1.9.2010 voimaan tulevaa Tietokoneet ja oheislaitteet 2010- puitejärjestelyä sekä Laitteiden leasingpalvelut 2009 -puitejärjestelyä esiselvitysraportissa kuvatun, PTAP –hankintakokonaisuuteen kuuluvan laitteistologistiikkapalvelun toteutuksessa. Tietokoneet ja oheislaitteet 2010 puitejärjestelyä varten on valtion virastoista ja muista Hansel Oy:n asiakkaista muodostetun asiakastyöryhmän kanssa vakioitu kaksi pöytätyöasemakokoonpanoa ja kolme kannettavien tietokoneiden kokoonpanoa. Puitejärjestely mahdollistaa myös uusien laitekokoonpanojen nostamisen suositeltavien tuotteiden listalle. Muuntamalla laitteen hankintahinta leasingrahoituksesta tehdyn Laitteiden leasingpalvelut 2009 -puitesopimuksen avulla kuukausimaksuksi, saataisiin virastoille tavoitellun mukainen helppo tapa hankkia työasemateknologia kuukausimaksulla.

Leasing rahoituksen käyttö

Raportissa esitetään leasingrahoituksen käytöstä luopumista ja valtion omaan rahoitukseen siirtymistä. Toisaalla raportissa esitetään laitteiden hankkimista palveluna valittavalta markkinatoimijalta. Jos laitteet hankitaan palveluna, palvelun tuottava markkinatoimija todennäköisesti hankkisi laitteet niitä myyviltä laitetoimittajilta ja hankkisi laitehankinnoille rahoituksen markkinoilta, mikä heikentäisi hinnoittelun läpinäkyvyyttä ja todennäköisesti nostaisi virastojen VY-työasemaratkaisusta maksamaa hintaa. Malli, jossa Valtiokonttori

rahoittaisi laitehankintojen osuuden itse, edellyttäisi taas, että Valtiokonttori ostaisi laitteet omaan taseeseensa.

Leasingrahoituksesta luopumisen säästöpotentiaalin on raportissa esitetty muodostuvan leasingrahoituksen rahoituspreemiosta, joka tällä hetkellä on 1,5 %. Valtion omaan rahoitukseen siirtymisen säästöpotentiaalin on esitetty olevan 2 %, jolloin vuotuinen säästö olisi noin 0,3 milj. euroa. Säästöpotentiaalia laskettaessa on huomioitava kuitenkin myös laitteen jäännösarvo. Esimerkiksi kannettavien työasemien osalta laitteen jäännösarvo on kolmen vuoden rahoitussopimuksessa 11,6 % ja neljän vuoden sopimuksessa 7,315 %. Jäännösarvo lasketaan pois laitteen rahoitusosuudesta jo ennen kuukausimaksun laskemista. Hankintahinnaltaan 1000 euron kannettavan tietokoneesta rahoitettavaksi osuudeksi jää näin ollen kolmen vuoden rahoitussopimuksella 884 euroa. Jos valtio rahoittaisi laitteiden hankinnan itse, hankinnan kustannukseksi tulisi laitteen hankintahinta (1.000 euroa) lisättynä rahoituskuluilla (2 %?) sekä laitteen hävitys- ja tietoturvakäsittelykuluilla. Lisäksi esiselvitys ei ota kantaa, miten laitekantaa hallinnoidaan eikä myöskään kestävä kehityksen kannalta olennaiseen asiaan: käytettyjen laitteiden uudelleenkierrätykseen, mitkä molemmat asiat Hanselin leasingpuitesopimus sisältää. Laitteiden jälkimarkkinointi olisi tällöin huomioitava osana VTAP-ratkaisua.

Helsingissä, 24. elokuuta 2010

Hansel Oy

Anssi Pihkala
toimitusjohtaja